

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 30 декември 2024 година

Соопштение за печатот

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: трет квартал од 2024 година

На крајот на третиот квартал од 2024 година, **брuto надворешниот долг** изнесува 11.857 милиони евра и забележа квартално намалување од 22 милиона евра. **Бруто надворешните побарувања** се зголемија за 41 милион евра и изнесуваат 7.425 милиони евра. Кварталното намалување на обврските, при истовремено зголемување на побарувањата, доведе до намалување на **нето надворешниот долг** за 63 милиони евра, така што на крајот на септември 2024 година тој изнесува 4.432 милиона евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2023		30.06.2024		30.09.2024		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	% БДП	млн. евра	%	п.п.	млн. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	11,356.1	77.9	11,879.2	82.0	11,856.7	81.9	-22.4	-0.2	-0.2	500.7	4.4	4.0
Бруто надворешен долг без репо	10,990.4	75.4	11,394.5	78.7	11,464.8	79.2	70.3	0.6	0.5	474.4	4.3	3.8
Долгорочен долг	8,498.4	58.3	8,659.5	59.8	8,687.1	60.0	27.7	0.3	0.2	188.7	2.2	1.7
Краткорочен долг	2,857.6	19.6	3,219.7	22.2	3,169.6	21.9	-50.1	-1.6	-0.3	311.9	10.9	2.3
Краткорочен долг без репо	2,492.0	17.1	2,735.0	18.9	2,777.7	19.2	42.6	1.6	0.3	285.7	11.5	2.1
Јавен долг	5,577.9	38.2	5,731.4	39.6	5,520.9	38.1	-210.4	-3.7	-1.5	-57.0	-1.0	-0.1
Јавен долг без репо	5,212.3	35.7	5,246.7	36.2	5,129.0	35.4	-117.7	-2.2	-0.8	-83.3	-1.6	-0.3
Приватен долг	5,778.1	39.6	6,147.8	42.4	6,335.8	43.7	188.0	3.1	1.3	557.7	9.7	4.1
Бруто надворешни побарувања	6,989.5	47.9	7,383.8	51.0	7,424.7	51.3	41.0	0.6	0.3	435.3	6.2	3.3
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	6,989.3	47.9	7,141.0	49.3	7,236.5	50.0	95.5	1.3	0.7	247.2	3.5	2.0
Нето надворешен долг	4,366.6	29.9	4,495.4	31.0	4,432.0	30.6	-63.4	-1.4	-0.4	65.4	1.5	0.7
Нето надворешен долг без репо	4,001.1	27.4	4,253.5	29.4	4,228.4	29.2	-25.2	-0.6	-0.2	227.2	5.7	1.8
МИП, нето	-8,311.3	-57.0	-8,636.3	-59.6	-8,544.4	-59.0	91.9	-1.1	0.6	-233.1	2.8	-2.0

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2023 година е претходен податок (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, трето тримесечје од 2024 година“ од 6.12.2024 година). Податокот за 2024 година е проекција на НБРСМ (октомври, 2024 година).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на септември 2024 година, изнесува 8.544 милиони евра, или 59% од проектираниот БДП² за 2024 година. Од овој износ, најголемиот дел, или 92%, се нето-обврски врз основа на директните инвестиции, од кои 69% се врз основа на сопственички капитал.

Бруто надворешен долг

На крајот на септември од 2024 година, бруто надворешниот долг изнесува 11.857 милиони евра (или 81,9% од проектираниот БДП) и бележи квартално намалување од 22 милиона

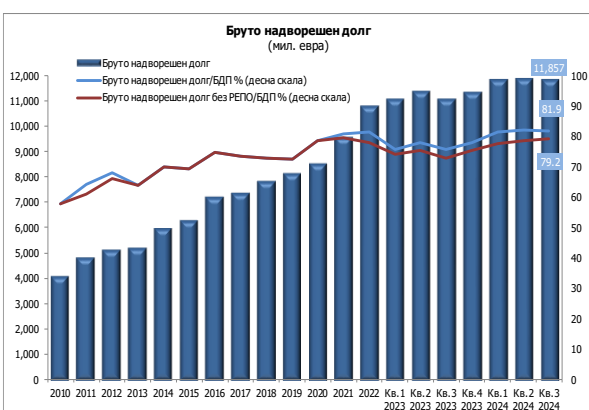
¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезидентите врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

² Податокот за БДП за 2024 година е проекција на НБРСМ (октомври 2024 г.).

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

евра (или за 0,2%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка³, бруто-долгот бележи квартално зголемување од 70 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот приватен долг (за 188 милиони евра), при намалени обврски на јавниот долг (за 118 милиони евра). Растот на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 223 милиони евра), при пад на долгот на приватните банки (за 32 милиона евра) и на небанкарскиот приватен сектор (за 3 милиони евра). Кварталното намалување на јавниот надворешен долг од 118 милиони евра е резултат на намалувањето на долгот на секторот „држава“ (за 70 милиони евра), на јавните банки и јавните претпријатија (за 45 милиони евра) и на централната банка (за 3 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на 2023 година, бруто надворешниот долг е повисок за 501 милион евра, или за 4,4%. Притоа, долгот со исклучен ефект од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка е зголемен за 474 милиони евра. Остварениот раст е резултат на зголемениот приватен надворешен долг (за 558 милиони евра), при намалување на јавниот долг (за 83 милиони евра). Кај приватниот долг, раст е забележан кај капитално поврзаните субјекти (за 543 милиони евра) и небанкарскиот приватен сектор (за 176 милиони евра), додека долгот на приватните банки бележи намалување (за 161 милион евра). Во однос на јавниот долг, падот е резултат на намалените обврски на секторот „држава“ (за 57 милиони евра) и на јавните банки и јавните претпријатија (за 27 милиони евра), во услови на зголемени обврски на централната банка (за 1 милион евра).

³ Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Во исто време, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. Гледано во целина, овие трансакции имаат неутрален ефект на нето-основа доколку се склучуваат истовремено во ист износ. Доколку склучените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки, тие имаат влијание врз бруто и нето надворешниот долг и бруто-побарувањата.

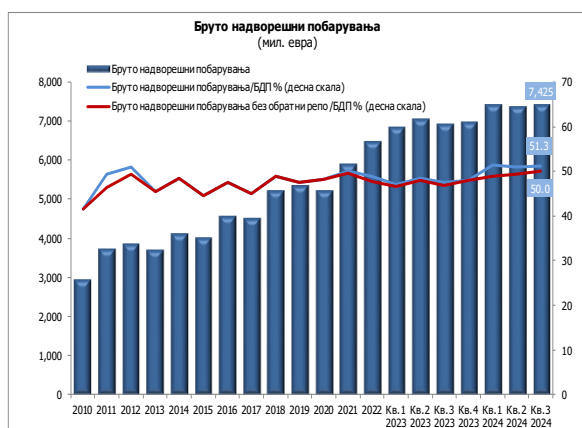

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на третиот квартал од 2024 година, изнесуваат 7.425 милиони евра (или 51,3% од проектираниот БДП) и забележаа квартално зголемување од 41 милион евра (или за 0,6%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се зголемени за 95 милиони евра и изнесуваат 7.236 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемените приватни побарувања за 71 милион евра и зголемените јавни побарувања за 25 милиони евра. Кварталниот раст на надворешните побарувања кај приватниот сектор е резултат на зголемените побарувања на депозитните институции (за 55 милиони евра), на капитално поврзаните субјекти (за 12 милиона евра) и на останатите сектори (за 4 милиони евра). Растот на јавните побарувања се должи на зголемените побарувања на централната банка.

Во споредба со крајот на претходната година, бруто надворешните побарувања се повисоки за 435 милиони евра. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 247 милиони евра, и тоа како резултат на зголемените приватни побарувања (за 492 милиона евра), при намалени јавни побарувања (за 245 милиони евра). Растот на приватните побарувања произлегува од зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 328 милиони евра) и останатите сектори (за 179 милиони евра), при пад на побарувањата на депозитните институции (за 15 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

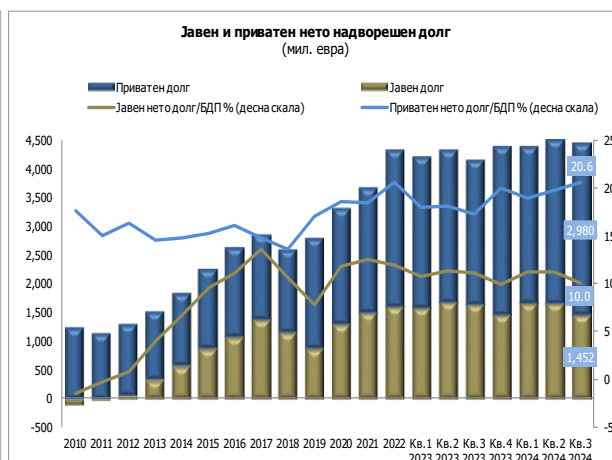
Нето надворешен долг

На 30.9.2024 година, нето надворешниот долг изнесува 4.432 милиона евра (или 30,6% од проектираниот БДП). Нето надворешниот долг на земјата, во третиот квартал од 2024 година, е намален за 63 милиони евра, или за 1,4%. Од аспект на структурата, приватниот нето-долг и натаму има поголемо учество во вкупниот нето-долг со 67%.

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Во однос на крајот на 2023 година, нето надворешниот долг е зголемен за 65 милиони евра (или 1,5%), во услови на зголемување на нето приватниот долг (за 66 милиони евра) и намалување на нето јавниот долг (за 1 милион евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на третиот квартал од 2024 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е намалена за 92 милиона евра и изнесува 8.544 милиона евра, што претставува 59% од проектираниот БДП за 2024 година.

Кварталното намалување на негативната МИП, нето, произлегува од засиленото зголемување на средствата (за 123 милиони евра), во однос на зголемувањето на обврските (за 31 милион евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти се намалени за 63 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти бележат намалување за 28 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2023 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 233 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на сопственичките инструменти (за 168 милиони евра) и на должничките инструменти (за 65 милиони евра).

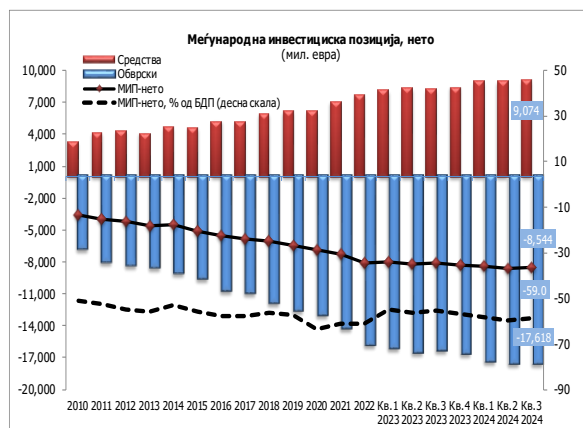
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

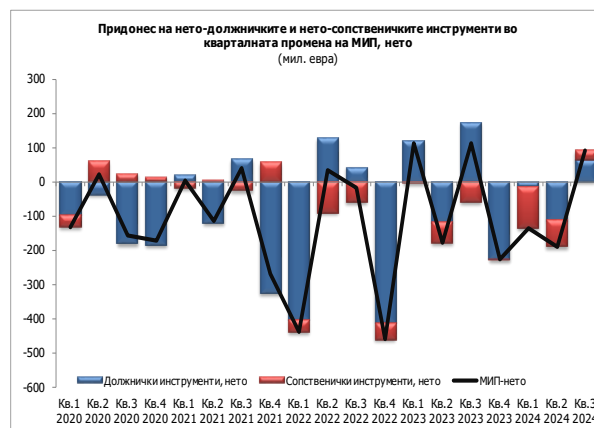
(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Кв.1 2023	Кв.2 2023	Кв.3 2023	Кв.4 2023	Кв.1 2024	Кв.2 2024	Кв.3 2024
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,039.5	-6,458.4	-6,900.6	-7,244.9	-8,129.2	-8,016.0	-8,195.7	-8,083.1	-8,311.3	-8,446.9	-8,636.3	-8,544.4
Средства	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,913.6	6,163.8	6,172.5	7,041.4	7,666.7	8,123.5	8,355.6	8,234.8	8,375.8	8,936.3	8,950.6	9,073.9
Директни инвестиции	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	784.3	915.5	1,014.8	1,215.3	1,323.5	1,476.5	1,042.0	1,381.7	1,371.2	1,392.9
Портфолио инвестиции	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	470.9	650.0	695.3	736.3	778.8	810.7	917.0	947.2	980.5	1,033.7
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.5	6.0	6.0	5.9	5.9	5.8	5.8	6.0	5.7	5.7
Валутни и депозити	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	562.9	657.6	653.5	561.9	604.7	676.5	650.9	611.7	613.3	644.6
Заеми	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	87.3	125.9	221.6	154.6	158.5	187.9	74.7	433.8	326.3	273.2
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	902.3	1,042.3	1,212.4	1,290.0	1,294.0	1,175.2	1,146.5	1,268.5	1,315.1	1,316.4
Останати сметки за наплата	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.4	0.9	0.3	0.2	0.4	0.5	0.6	0.3	0.9	0.9
Девизни резерви	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.9	3,643.3	3,862.9	4,159.2	4,189.7	3,901.7	4,538.4	4,287.1	4,337.5	4,406.6
Обврски	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.0	12,622.2	13,073.1	14,286.3	15,795.9	16,139.5	16,551.2	16,317.9	16,687.2	17,383.2	17,587.0	17,618.3
Директни инвестиции	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,537.1	7,089.2	7,853.6	8,112.9	8,298.8	8,440.1	8,281.5	8,758.4	8,981.5	9,258.0
Портфолио инвестиции	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	2,103.8	2,159.2	2,106.7	2,564.5	2,592.2	2,227.4	2,323.0	2,210.0	2,184.3	2,148.4
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	5.0	2.7	3.3	5.5	7.7	9.9	12.1	13.6	14.1	17.4
Валутни и депозити	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	253.3	297.3	471.0	363.4	398.9	300.1	462.0	335.4	349.5	316.7
Заеми	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,267.2	3,580.3	4,043.3	3,790.7	3,944.0	4,005.8	4,257.3	4,629.3	4,572.1	4,421.8
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	827.8	910.3	1,062.6	1,054.0	1,064.7	1,085.4	1,107.1	1,189.3	1,237.7	1,211.2
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	77.4	247.3	250.5	248.5	244.8	249.2	244.2	247.2	247.8	244.8

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Ревизии на податоци

Податоците за бруто надворешниот долг и побарувањата во ова соопштение содржат редовни ревизии на податоците за периодот јануари – јуни 2024 година. Промените кај бруто надворешниот долг и побарувањата произлегуваат од подобриот опфат на податоците кај заемите и трговските кредити и аванси. Од аспект на насоката на промените, во првиот и вториот квартал од 2024 година, ревизијата на податоците доведе до зголемување на бруто надворешниот долг (за 21,3 и 4,2 милиона евра, соодветно), додека бруто надворешните побарувања се зголемени во првиот квартал (за 11,6 милиони евра), а се намалени во вториот квартал (за 10,2 милиона евра). Истовремено, овие промени се одразија и кај нето надворешниот долг, но и кај МИП, нето, во првиот квартал

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

од 2024 година како зголемување на нето надворешниот долг и повисока негативна нето МИП (за по 9,7 милиони евра, соодветно), а во вториот квартал од 2024 година како зголемување на нето надворешниот долг и повисока негативна нето МИП (за 14,4 милиони евра и за 13,9 милиони евра, соодветно).

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 26 март 2025 година (референтен пресек заклучно со декември 2024 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).